

Hostiensem, Goffredum, Germonium, Præpositum, et Sac. Rotam Romanam, quæ, ut observat ipse, reprobatur omnes alios contrarium sentientes. (48. Et revera in casu extraordinario, et ubi communis necessitas, vel alia ardua causa urgeat, posse Papam legitimare quoad temporalia etiam illegitimum non subditum, ultra quam quod concedunt omnes Doctores, habetur expresse in cit. cap. *Per Venerabilem* § *Rationibus igitur*, ubi Papa dicit hoc competere, tam ex Veteri, quam ex Novo Testamento, ibi: «Causam tam ex Veteri quam ex Novo Testamento trahentes, quod non solum in Ecclesiæ patrimonio (super quo plenam in temporalibus gerimus potestatem) verum etiam in aliis Regionibus, certis causis inspectis, temporalem jurisdictionem causaliter exercemus.»

(49. Principes supremi superiores non agnoscentes possunt legitimare suos subditos sæculares illegitime natos. (50. Communis ac certa. Ex privilegio possunt legitimare etiam Legati Sedis Apostolicæ, et Comites Palatini. Communis. (51. Ad quos autem illegitimos, et ad quæ se extendat eorum facultas legitimandi, desumendum est ex tenore Rescripti, aut privilegii a Supremo respective Principe eis concessi, quia eorum facultas non potest se extendere ultra tenorem Rescripti, arg. c. *Cum dilecta* 22. de Rescript. et l. *Diligenter*, ff. *Mandati*. (52. De jure solum illegitimi naturales, de consuetudine autem solent legitimari Rescripto Principis etiam omnes alii illegitimi. Comm. (53. Legitimi Rescripto Principis sæcularis non fiunt habiles, nisi ad effectus politicos, et sæculares, et nullatenus ad effectus Ecclesiasticos. Communis. (54. Legitimi vero a Papa fiunt habiles ad effectus Ecclesiasticos, et ad effectus politicos, maxime existentes sub ejus jurisdictione temporali. Communis. (55. Legitimi per subsequens matrimonium per omnia æquiparantur legitime natis, et etiam vocari possunt legitime nati, et comprehenduntur in dispositione hominum et statutorum requirentium, ut quis sit legitime natus, arg. l. *Cum quis* 10. de Natur. lib. *Novell.* 12. c. 4. *Novell.* 74. c. 2. § 2. *Instit. de Hæred. ab intest.* et c. *Tanta* 6. *Qui filii sint legitimi*, et ibi Glossa communiter recepta. (56. Non sic autem legitimi per Rescriptum Principis, qui in iis tantum æquiparantur legitime natis, ad quæ se extendit gratia Rescripti, quod est maxime attendendum, arg. cap. *Cum dilecta* 22. de Rescriptis.

(57. Illegitimi omnes prohibentur ordinari, nisi vel Religionem approbatam ingrediantur, vel cum aliquo rite fuerit dispensatum, textu expresso in c. *Ut filii* 1. de filiis Presbyterorum ordinandis, vel non, et in cap. *Is, qui* 1. eod. tit. in 6. (58. Illegitimi, si Religionem approbatam ingrediantur, possunt ordinari, non vero ad Prælaturam assumi; c. *Presbyterorum* 1. dist. 56. et cit. c. *Ut filii*. (59. Ad ordines majores et Beneficia Curata, sicut et ad Dignitates, Personatus atque Canonatus Cathedralium Ecclesiarum dispensat cum illegitimis solus Papa, et is, cui

hanc facultatem ex speciali privilegio concesserit. Communis. Et ratio est, quia irregularitas ex defectu natalium proveniens, est solius Juris positivi humani, seu Ecclesiastici, supra quod sine dubio Papa, et is, cui id concesserit, potest dispensare, textu expresso in cap. *Proposuit* 4. de Concession. Præbendæ. Et quod solus Papa possit dispensare ad supradicta, patet ex cap. *Nimis* 18. de filiis Presbyterorum, et cap. *Is, qui* 1. eod. tit. in 6. et cap. *Quamvis* 4. de Præbendis in 6. (60. Episcopus cum illegitimis dispensat quoad Ordines minores ac Beneficium simplex, et ad Canonatus Ecclesiæ Collegiæ, quoties non requirunt Ordinem Sacrum, cap. *Is, qui* 1. de filiis Presbyterorum, et cap. *Is, qui* 1. eod. tit. in 6. et cap. *Quamvis* 4. de Præbendis in 6. (61. Dicitur autem, quoties non requirunt Ordinem Sacrum, quia, cum in tali Ordine nequeat dispensare Episcopus cum illegitimis ex c. *Ut filii* 1. de filiis Presbyterorum, et c. *Is, qui* 1. eod. tit. in 6. neque poterit dispensare in Beneficiis simplicibus et Canonatibus Collegiæ, quoties requirunt Sacrum Ordinem; arg. cap. *Translato* 3. de Constit. ac notat Glossa in cap. *Is, qui* 1. verb. *Tale*, de filiis Presbyterorum in 6. (62. Capitulum Sede vacante potest dispensare cum illegitimis in iis, in quibus potest Episcopus, cum succedat Episcopo in iis, quæ sunt ordinariæ jurisdictionis, sicut est talis dispensatio; Zerola p. 2. *Praxis Episc.* vers. *Capitulum*, § *Tertio*. Navarrus consil. 7. de filiis Presbyterorum. Barbosa loc. cit. num. 25. Reiffenstuel loc. cit. n. 15. et alii passim.

(63. Filius illegitimus dispensatus ad Ordines minores, non censetur dispensatus ad Beneficium etiam simplex, quia hæc duo sunt separabilia, atque executio Ordinum potest stare sine Beneficio; Barbosa in tract. de Appellativa verborum Signific. verb. *Ordo* in 6. Reiffenstuel loc. cit. num. 21. Garcias de Beneficiis p. 1. cap. 6. num. 70. et seq. cum aliis ibi citatis. (64. Si vero sit dispensatus ad Ordines Sacros, hoc ipso videtur dispensatus ad obtinendum simplex Beneficium, ne alioquin in opprobrium Ordinis Clericalis mendicare cogatur; arg. c. *Proposuit* 6. de filiis Presbyterorum, ibi: «Quia indignum est, ut ipse postquam est in Subdiaconatu ordinatus, omnino debeat Ecclesiastici Beneficii provisione carere,» etc. et ibi: (65. Glossa verb. *Carere*, Abbas num. 1. et alii. Illegitimus simpliciter dispensatus ad Beneficia non potest obtinere nisi unicum, non autem duo simul, textu expresso in cap. *Is, qui* 1. de filiis Presbyterorum in 6. § *Ille vero*, ibi: «Nisi unicum Beneficium obtinere.» (66. Sic dispensatus simpliciter ad Beneficium potest solummodo obtinere simplex, non autem Beneficium Curatum, Dignitatem, aut Personatum, Garcias de Beneficiis p. 1. c. 6. num. 59. citans Rotam decis. 2. de filiis Presbyterorum, in novis,

Rebuff. tit. de Dispensatione super defectu natalium num. 51. et seq. Reiffenstuel loc. cit. num. 19. Barbosa, et alii passim. Et ratio est, quia talis dispensatio veluti odiosa est stricte interpretanda, sicque ly *Beneficium* simpliciter positum, pro solo simplici accipi debet, arg. cap. *Nimis* 18. de filiis Presbyterorum. et cap. *Is, qui* 1. eod. in 6. et c. *Quamvis plenissima* 4. de Præbend. in 6.

(67. Filius illegitimus nequit in Ecclesia, ubi Pater ejus beneficium habet, vel habuit, quodeunque Beneficium obtinere, cap. *Ad præsentiam* 2. cap. *Cum decorem* 15. et cap. *Ad abolendam* 16. de filiis Presbyterorum. et expresse Concilium Trid. sess. 25. c. 15. de Reformat. ibi: «Ut paternæ incontinentiæ memoria a locis Deo consecratis, quos maxime puritas sanctitasque decet, longissime arceatur, non liceat filiis Clericorum, qui non ex legitimo nati sunt Matrimonio, in Ecclesiis, ubi eorum Patres Beneficium aliquod Ecclesiasticum habent, aut habuerunt, quodeunque etiam dissimile beneficium obtinere; nec in dictis Ecclesiis quoquo modo ministrare, nec pensiones super fructibus Beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel alias obtinuerunt, habere.» (68. Immo Filius illegitimus in tali Ecclesia nec etiam potest sacristam, Musicum, aut alium ministrum agere, ut colligitur ex Concil. Trid. loc. cit. ibi: «Nec in dictis Ecclesiis quoquo modo ministrare,» et sic fuisse decisum a Sac. Congreg. refert Barbosa de Offic. et potest. Episcop. p. 3. allegat. 65. n. 20. et tenent Navarr. consil. 1. quæst. 17. de Constit. Garcias de Beneficiis part. 3. c. 3. num. 68. Reiffenstuel loc. cit. num. 31. et alii passim. (69. Etiam si fuerit illegitime natus ante Clericatum parentis; et ratio est, quia etiam illegitime procreatis ante Clericatum urget ratio allata a Concil. Trident. loc. cit. scilicet: «Ut paternæ incontinentiæ memoria a locis Deo consecratis arceatur,» et sic fuisse a Sacra Congregat. decisum refert Garcias loc. cit. cap. 3. numer. 15. et sequitur Barbosa loc. cit. allegat. 65. numer. 6. cum aliis.

(70. Filius Presbyteri quamvis legitimus, id est procreatus legitime ante Clericatum, nequit immediate succedere in Beneficio paterno, textu expresso in c. *Quoniam* 10. et c. *Ad extirpandas* 11. et c. *Michael* 13. de fil. Presbyt. (71. Potest tamen Filius legitimus Presbyteri succedere mediate in Beneficio paterno, textu expresso in c. *Ex transmissa* 2. de filiis Presbyterorum. Barbosa loc. citat. alleg. 65. num. 16. Garcias loc. cit. cap. 3. numer. 18. Pirhing. lib. 1. *Decretal.* num. 50. Reiffenstuel l. c. num. 34. et alii communiter. (72. Filius legitimus Presbyteri potest habere illud dissimile Beneficium in Ecclesia, in qua Pater ministrat, textu expresso in cap. *Ad hæc* 12. de filiis Presbyterorum. (73. Immo Filius legitimus Presbyteri potest etiam præesse Ecclesiæ, in qua Pater sine titulo quandoque ministravit, textu claro in cap. *Constitutus* 8. de filiis Presbyterorum. Tunc enim non fit successio in Ecclesia, vel beneficio, cum istud Pater non præhabuerit.

(74. Solus Papa dispensat, ut Filius immediate succedat Patri in Beneficio, textu expresso in cap. *Dilectis filiis* 17. de filiis Presbyterorum. (75. Potest tamen absque alia dispensatione Pater succedere immediate in Beneficio præhabito a suo Filio legitimo; sic fuisse decisum a Sacra Congreg. Conc. 22 Decemb. 1594. refert Garcias de Beneficiis p. 7. c. 3. n. 29. et tenet Engel. lib. 1. *Decr.* tit. 17. n. 3. Reiffenstuel. *ibid.* num. 39. Barbosa de offic. et potest. Episcop. part. 3. alleg. 65. num. 17. et alii communiter.

(76. Filiusfamilias (idem est de Filia familias) qui est filius naturalis, vel adoptivus sub patria potestate constitutus, quatuor præstare tenetur parentibus; scilicet amorem, obedientiam, reverentiam, et auxilium. (77. Contra amorem graviter peccat filius, si signa odii parentibus ostendit, et aspere tractet, si torvis oculis fere semper eos intueatur, ac ita aspere et dure loquatur, ac si odio haberet, si grave malum v. g. mortem eis optet. Ad hoc faciunt duæ propositiones merito damnatæ ab Innocentio XI. die 2 Mart. 1679. *Prima*, quæ est in ordine 14: «Licitum est absoluto desiderio cupere mortem Patris, non quidem ut malum Patris, sed ut bonum cupientis, quia scilicet ei obventura est pinguis hæreditas.» *Secunda*, quæ est 15. in ordine: «Licitum est Filio gaudere de parricidio parentis a se in ebrietate perpetrato propter ingentes divitias inde ex hæreditate consecutas.» (78. Contra reverentiam graviter peccat Filius, si parentes percutiat etiam leviter, si graviter contristet, ad gravem iram provocet, si maledicta, convitia, et hujusmodi in eos conjiciat, si pauperes despiciat vel nolit eos pro parentibus agnoscere, si in foro externo etiam de vero crimine accuset, extra crimen hæresis, prodicionis, vel conjurationis in Principem, cum non est alius corrigendi modus. (79. Contra obedientiam graviter peccat Filius, si in re gravi sit inobediens circa ea quæ pertinent ad gubernationem domus, ad bonos mores, vel ad animæ salutem; si contra voluntatem parentis ducat uxorem se indignam, id est cum qua juxta suæ regionis praxim nequeat contrahere sine decore; si sine justa causa nolit eam ducere, quam juste vult parens. (80. Contra debitum auxilium graviter peccat filius si non subveniat eis in gravi necessitate spiritali, vel corporali.

(81. Bona Filiorumfamilias alia sunt Castrensia, alia quasi Castrensia, alia Adventitia, et alia Profectitia. Quæ sint talia bona, et quid circa ipsa possint, vel non, Filii, vid. verb. *Bona* art. 4. a num. 38. usque ad finem. (82. Filius peccat graviter, et tenetur ad restitutionem, si rationabiliter invito Patre notabilem quantitatem subripiat de bonis paternis; Communis. (83. Quæ autem sit notabilis quantitas sufficiens ad peccatum mortale, non satis conveniunt in hac assignanda Doctores; Lessius enim lib. 2. cap. 12. dubit. 23. n. 76. de Injuriis fortunarum; Navarr. Filiucius, et alii volunt filium non esse condemnandum pecca-

immortalissimos, vel tres aureos auferat a Patre divite: secus si a Mechanico exigua fortuna. Salas de hoc rogatus respondit, filium unicum Patris, habentis annue mille quingentos aureos, posse sine mortali auferre singulis annis viginti vel triginta aureos, quod Lugo dist. 16. sect. 4. non improbat si parens non sit tenax, et filius iam adoleverit, simulque furetur ad usus honestos: Bennes dicit ad furtum grave filii parentis praeviditis requiri sallem quinquaginta aureos, quod Lugo cit. disp. 16. num. 76. merite rejicit, nisi forte esset Filius principis, aut Magnatis; Ceneto apud Tamburin. lib. 8. t. 2. c. 5. n. 3. dicit non fore mortale, si filius intra annum non furetur ultra sexdecim solidos Hollandicos; Fagundes, si non ultra quatuor, vel quinque. At quia in hoc generalis regula statui nequit; Sporer tom. 2. tract. 5. in sept. et decim. *praecept. Decalog.* cap. 3. sect. 2. num. 57. merito dicit, quod prudens Confessarius arbitrari debet, non solum ex materia ablata, sed etiam ex circumstantiis personarum, scilicet ex statu, et facultatibus parentis, ejus genio, et affectu in filium, ex filiorum pluralitate, vel paucitate ex filii accipientis aetate, et rei acceptae usu, et similibus, semper tamen vitando extrema, ut nec temere peccati mortalis scrupulus iis injiciatur, nec etiam ansa praebatur ad furandum nimium de bonis parentum.

(84. Filius peccat graviter, si expendat in res turpes, aut vanas (ut in ludum, in comotationes, in feminas) contra voluntatem parentum notabilem summam ex pecunia sibi tradita ad honestos usus, v. g. ad emendos libros, vestes, ad solvendum didactra Magistris; Navarr. c. 17. num. 164. Lessius loc. cit. n. 77. et alii passim. (85. Insuper latis filius tenetur ad restitutionem, cum ad alium usum jus non habuerit, maxime si parens inde damnum acceperit, ita ut ratione talis mali usus facti a filio, plus quam expendisset, debuerit pater expendere. Et si non possit restituere, tenetur adducere in divisionem, nisi forte constet alios fratres tantumdem expendisse, vel nisi parens condonaverit, aut pater et fratres tales vanas, et turpes expensas scientes non petant satisfactionem, quia in tali casu censentur condonare; Lessius l. c. n. 77. Burgh. centuria 2. cas. 36. et alii. (86. Si Filius alatur in loco distante a parentibus, poterit ex alimentis moderate aliquid insumere in usus honestos, et similes honestas recreationes, v. g. 3. ex 100. item illud, quod parcius vivendo reservat ex pecunia sibi emissa; Communis. (87. Filius in domo paterna laborans probabilis non potest petere salarium, nec, si illud negatur, uti occulta compensatione: Glossa in l. *Cum oportet*, Cod. de Bonis quae liberis, etc. verb. *Ejus substantia*; Petrus Navar. lib. 3. c. 1. num. 75. Silvester verb. *Peculium* 2. quaest. 12. Molina tom. 1. tract. 2. disp. 234. Diez in *Pract. qq. q. 8. § 2.* Layman. lib. 3. tract. 3. p. 3. cap. 8. num. 12. La Croix lib. 3. p. 1. num. 1034. aliique plurimi, quos citat et sequitur Moya

tom. 6. d. 4. q. 1. Et ratio est, quia Jura indistincte aiunt, quae ex se re, sive substantia patris proveniunt, ipsi patri acquiri. *Inst. Per quas personas nobis acquiritur* § 1. et c. l. *Cum oportet*, Cod. de Bonis, quae liberis, etc. Quid enim magis rationi congruum est, inquit Card. de Lugo disp. 5. num. 44. quam ut filius agricolae juvet patrem in agricultura, filius mercatoris in mercatura? praesertim cum sic addiscant illas artes, ut inquit recte Molina l. c., addens non facile fore tam audacem filium, qui ideo petat salarium. Tum qui si salarium petat, pater juste subtrahit victum, et vestitum, non enim tenetur haec dare filio potenti ea luerari, adeoque salarium compensatur per sustentationem.

(88. Contraria tamen sententia est etiam probabilis et hanc post Bartolum sustinent Navar. cap. 17. num. 144. Angelus verb. *Peculium*. n. 11. Lopez. par. 2. *Instruct. c. 21.* Dicastil. l. 2. tom. 2. d. 9. num. 187. Burgh. cas. 80. Lessius lib. 2. cap. 12. num. 81. aliique apud Moyam t. 6. d. 4. q. 1. qui num. 7. vocat hanc sententiam probabilissimam; Dian. par. 4. tom. 4. resolut. 66. vocat tutam. Et ratio iterum est, quia talis filius est veluti socius negotiationis, neque debet esse deterioris conditionis, quam famulus, vel extraneus, qui cum hero lucraretur juncta industria; quod magis valet, si filius sit emancipatus, aut illegitimus, uti notat Sanchez in *Consil.* l. 1. cap. 2. d. 8. Vel si opera, et obsequia praestita non sint ex iis, quae pater a filio potest jure paterno exigere, sed sint supra debitum filii, tunc enim, ut recte notat Lugo cit. disput. 5. n. 42. posset filius velle stipendium sibi reddi. (89. Si autem ob metum reverentialem Patris filius salarium petere non audeat vel probe sciat, si petat, se repulsam laturum esse, volunt citati Doctores pro secunda sententia, quod licitum sit filio uti occulta compensatione. (90. Quod tamen non auderem ego admittere, quia occulta compensatio non est licita, nisi ubi jus est certum, id est ubi moraliter certo constat rem esse tuam, aut tibi ex justitia deberi; l. 4. de Compensationibus, ut dictum est verb. *Compensatio*, num. 3. et recte dicit La Croix lib. 3. part. 1. num. 962 et n. 1035. Jus autem filii non est hic certum, quia nostra sententia est saltem probabilis, adeoque, etc., et videtur sic tenendum etiam ratione propositionis 37. inter damnatas ab Innocentio XI. 2 Mart. 1679. ibi: « Famuli, et Famulae domesticae possunt occulte heris suis subripere ad compensandum operam suam, quam majorem judicant salario, quod recipiunt. »

(91. Filius in extrema necessitate Patris, et Filii proprii, tenetur potius subvenire Patri, quam Filio, quando non potest utrique; D. Thomas 2. 2. quaest. 26. art. 9. ad tertium, Magister sentent. in 3. dist. 29. Abulensis in *Matth.* cap. xxii. qu. 311. Coninch. de *Caritate* disp. 25. num. 109. Ovied. de *Caritate* contr. 8. punct. 5. num. 106. Diana part. 10. tract. 13. resolut. 3. vers. *Sed ego in ejus favorem*, Busembaum lib. 2. tract. 3.

dub. 1. sub. num. 4. La Croix lib. 3. part. 1. num. 721. Sporer. tom. 1. tract. 3. in 4. *praecept. Decalog.* c. 6. num. 138. ubi dicit esse communissimam; Felix Potestas tom. 1. part. 2. num. 291. et num. 2040. et alii plurimi ex Theologis. Ex Juristis autem Cinnus in lib. 2. in fine Cod. de *Patribus qui filios distrax.*; Ascanius de *Patria potest. effect.* 16. num. 34. Bellamera in cap. *Paricioniam* lib. 41. Praepositus in cap. *Cum haberet. De eo qui duxit in Matrimonium*; (92. *Surdus de Alimentis* tit. 1. quaest. 94. num. 6. et varii alii. Immo multi volunt potius Patri, quam filio esse subveniendum etiam in alia aequali necessitate, quando non potest utrique; sic Paschalis de *Patria Potest.* part. 2. cap. 3. num. 63. Pontanus de *Alimentis* tit. 1. cap. 9. num. 3. Praepositus in cit. capit. *Cum haberet. De eo qui duxit in Matrimonium.* *Surdus de Alimentis* tit. 1. qu. 94. num. 3. et sequent. Salicetus, seu Auctor ab eo relatus in lib. 2. num. 7. in fine; Cod. de *Patribus qui filios distrax.* et alii. Et ex Theologis D. Thomas 2. 2. qu. 26. art. 6. ad Tertium, Magister in 3. sent. dist. 29. Cajetanus 2. 2. q. 31. art. 1. ad quartum, Valentia 2. 2. disp. 3. q. 4. punct. 5. vers. octavo sequitur, Sanchez de *Matrimonio* lib. 9. disp. 4. num. 26. Suarez de *Caritate fraterna* disp. 9. sect. 4. n. Ovied. de *Caritate* contr. 8. punct. 5. n. 107. et alii plures apud Joannem Angelum Bossium tract. de *Effect. Matrimonii* part. 2. cap. 22. § 6. num. 1215.

(93. E contra multi alii tenent absolute oppositum, scilicet quod quis in concursu necessitatis Patris et Filii, tenetur potius alere filium; Sic Rocafull. in sua *Praxi quid agendum* part. 3. lib. 2. num. 45. Bartolus in lib. *Nam quemadmodum*, ff. de *Liber. agnosc.* Paleotus in c. *Cum haberet. De eo qui duxit in Matrimonium.* Merlinus de *Legit.* lib. 1. tit. 3. dec. 5. n. 32. Franciscus Maria Pratus *Lib. Practic.* observat. 891. Alexander in l. *In suis*, num. 7. ff. de *Lib. et posth.* Fabr. in § *Jus naturale* num. 3. *Instit. de Jure nat.* Ancharanus in cap. *Cum haberet*, n. 13. *De eo, qui duxit in Matrimonium*, Corduba a Lara in l. *Si quis a liberis* in princip. num. 35. ff. de *Lib. agnosc.* Joannes de Lignano in tract. de *Amicitia § de Subventionem paterna, et filiali* num. 16. Andisiodorensis l. 3. *Summa* tract. 3. c. 5. Fagundes in *Decalogum* lib. 4. cap. 1. num. 12. et alii apud Bassium loc. cit. num. 1213. et 1214. et sequent. et fuse Rosignolus *Contract. XV. de Matrim.* disp. 2. § 19. n. 5. ubi absolute concludit, quod etiam stante extrema necessitate utriusque, potius sit subveniendum filio quam Patri, et adducit varias probationes, et resolvit argumenta contraria. Sic etiam tenent in tomo de *Patria Potestate* discept. 3. cap. 4. num. 25. et 26.

(94. Filius in extrema necessitate Matris, et Filii proprii, quando non potest utrique subvenire, tenetur etiam potius subvenire Matri, quia antiquius et excellentius debitum est erga parentes, qui nobis existendi causa, et principium post Deum fuerunt.

(95. Unde aequitas postulat, ut in extrema necessitate eos ab interitu ante omnes alios liberando, eis veluti vicem rependamus, et quidem patri prius, et potius quam matri, quia pater priorem, et excellentiorem principii locum, et ordinem obtinet, quam mater, sicuti notaverunt S. Hieronymus in cap. 44. *Ezechielis*, S. Thomas 2. 2. quaest. 26. art. 20. Richard. dist. 29. art. 1. quaest. 9. Layman lib. 2. tract. 3. cap. 3. n. 6. Sporer loc. cit. num. 138. ubi testatur esse communissimam. (96. Filius in extrema necessitate tenetur subvenire potius Patri, et Matri, quam propriae Uxori; Communis cum S. Thoma loc. cit. art. 9. et Magister Sent. in 3. dist. 29. teste Sporer loc. cit. propter rationem numero antecedenti assignatam. Immo prius quam uxori tenetur in extrema necessitate potius succurrere propriis filiis, quia potior est conjunctio parentum ad filios tanquam aliquid sui existentes. Hanc quoque Sporer loc. cit. dicit esse communissimam, quamvis alii non improbabiliter aliter sentiant.

(97. Extra autem extremam necessitatem debet potius filius subvenire propriae uxori, quam parentibus, et filiis, quia Maritus cum Uxore fit una caro, Genes. 2. *Relinquet homo Patrem suum, et Matrem, et adheret Uxori, et ad Ephes.* 5. *Vir diligat Uxorem tanquam carnem suam*; Sporer loc. cit. n. 139. et alii passim. (98. Sunt tamen qui volunt nedum in extrema, sed etiam in gravi necessitate debere Filium potius subvenire Patri, et Matri, quam Uxori, et Filiis; Sic Tamburinus l. 5. c. 3. § 5. (99. La Croix lib. 3. part. 1. num. 722. et alii. In communi necessitate tenetur Filius potius subvenire proli suae, quam parentibus, quia proles est sub cura parentum, et ab illis etiam extra extremam et gravem necessitatem jure postulat alimenta, non item parentes; 2. enim ad Corinth. cap. xii. sic habetur: *Non enim debent Filii parentibus thesaurizare, sed parentes filiis*; Communis. Vide verb. *Necessitas*.

(100. Filius quantumvis obstrictus voto Religionis non potest Religionem ingredi existentibus parentibus in extrema necessitate, cui non possint obsistere sine ope Filii; Communis cum S. Thoma 2. 2. qu. 101. art. 4. ad tertium et quartum; Silvester verb. *Religio* 6. quaest. 9. Navarr. in *Manual.* cap. 14. num. 14. Astens. in summa part. 1. lib. 1. tit. 24. art. 3. qu. 4. Cajetan. 2. 2. qu. 189. art. 6. Nec officit, quod Filius sit vinculo voti obstrictus, quia ut recte notat Joannes Angelus Bossius de *Effect. Matrimonii* part. 2. cap. 23. num. 268. et Rosignol. de *Patria potest.* discept. 3. n. 17. obligatio naturalis subveniendi parentibus extreme indigentibus antiquior est, et fortior obligatione voti, nec voto tolli potest. (101. Si Filius existentibus suis parentibus in extrema, vel gravi necessitate Religionem ingrediatur, et profiteatur, professio est valida, sed illicita; unde si aliter ipsis subvenire nequeat, tenetur exire. Non tenetur autem, nec potest exire, si sine egressu possit ipsis subvenire suis

operibus, et industria, v. g. si a poenitentibus, aliisque sibi benevolis petateleemosynas ad subveniendum suis parentibus in extrema, seu gravi necessitate constitutis, vel si ex sibi a Religione attributis aliquid subtrahat, et illud conferat parentibus, vel si impletis consuetis muneribus præstandis in favorem Monasterii, se exercent in pingendo, scribendo, concionando, vel aliis operibus, ex quibus mercedem, seu eleemosynam aliquam acquirat, et conferat in subventionem Parentum, petita facultate a Superiore, et hujusmodi; Valentia 2. 2. disp. 7. q. 1. punct. 2. vers. *Puto omnes*; Suarez tom. 3. de Relig. c. 6. n. 10. Sayrus lib. 1. Clavis c. 6. num. 17. La Croix lib. 4. n. 180. Rosignol de Patria potest. 1. c. n. 39. et alii passim.

(102. Filius Religiosus professus nequit e Religione exire ad subveniendum suis parentibus in extrema, vel valde gravi necessitate, nisi accedat suorum Superiorum placitum et facultas; S. Thom. 2. 2. quæst. 201. art. 4. et ibi Cajetanus, et quodlib. 3. art. 16. et quodlib. 20. art. 9. Alexander tertia part. quæst. 33. memb. 4. quæst. 2. Astensis in Summa prima parte lib. 1. tit. 24. art. 3. quæst. 4. Liranus in Matth. cap. xv. Silvester verb. Religio 6. quæst. 9. Tabiena verb. Pietas num. 3. S. Antoninus, Armilla, Sa, Sanchez, Layman, aliosque plures allegat Joannes Angelus Bossius part. 2. de Effect. Matrim. cap. 24. num. 1297. La Croix lib. 5. n. 180. Et ratio est, quia professus in Religione non habet posse, nec velle, cum suam voluntatem, seque ipsum transtulerit in potestatem Religionis, a qua in omnibus dependere debet, adeo ut quidquid agit contra voluntatem Superiorum ejusdem, inique agat, et consequenter non accedente Superiorum consensu, non poterit a Religione exire ad subveniendum extremæ, seu valde gravi necessitati parentum, cum talis necessitas superveniens professioni jam emissæ inveniat subjectum impotens ad sic subveniendum. (103. Non desunt tamen magni nominis Doctores sustinentes, posse Filium e Religione exire etiam contra voluntatem suorum Superiorum ad subveniendum parentibus in tali necessitate, quia, dicunt ipsi, professus adhuc manet Filius, et obligatio Filii erga parentes ita est naturalis, et intrinseca, ut nequeat per ullum statutum eximi; Sic Palatius in 4. dist. 38. disp. 1. Silvius part. 1. verb. Egressus e Monasterio; Viguerius lib. Instit. cap. 6, § 7. alique plures apud Sanchez in Decalog. lib. 4. cap. 20. n. 23. et apud Mendo d. 3, n. 2, et apud Rosignol de Patria potest. loc. citat. n. 49.

(104. Filius familias si sui parentes non sint in extrema, vel gravi necessitate constituti, potest etiam ipsis invitatis statum Religiosum assumere; S. Thom. 2. 2. qu. 189. art. 6. Bartolus in l. § Si parens, ff. Si quis a Parent. fuer. man. Palatius in cap. Per vestras, § 11. n. 1. de Donat. inter Vir. et Uxor. et communis aliorum. Et ratio est, quia Filius in statu eligendo est sui Juris, præsertim in his quæ sunt Divini obsequii; tum quia magis est obediendum vocanti Deo,

quam parentibus carnalibus. Hinc Christus Matth. 8 reprehendit discipulum, qui volebat eum statim sequi intuitu paternæ sepulture. Et S. Hieronymus in Epist. ad Heliodorum, quam refert D. Thom. 2. 2. q. 101. art. 4. ait: « Per calcatum perge Patrem, per calcatum perge Matrem. Ad vexillum Crucis evola, summum genus pietatis est in hac re fuisse crudelem. »

(105. Filius non solum inspecto jure naturali, sed etiam jure civili potest vendi a patre in extrema et valde gravi necessitate, cui aliter subveniri non possit. Quod hoc possit de jure naturali, colligitur ex pluribus textibus Sacræ Scripturæ, ubi habentur plures venditiones filiorum factæ a parentibus, ut 2. Nehem. c. 3. Exod. 21. Deuteron. 19. quæ tamen ibidem non reprobantur, et certe non subsisterent, si essent jure naturali vitæ, et sic tenent Covarr. Variar. resolut. lib. 3, cap. 14. Angelus verb. Servitus n. 1. ad fin. Sotus de Instit. lib. 4. quæst. 2 et in quarto dist. 29. qu. 1. art. 4. Silvester verb. Emptio, q. 3, num. 6. Rosella, verb. Emptio, n. 26. Tabiena verb. Emptio, n. 7. ad fin. Azorius Instit. moral. p. 2. lib. 2. c. 19. vers. Mihi vero probatur, et alii passim. Quod hoc etiam possit de jure civili, colligitur ex textu in l. 2. Cod. de Patrib. q. fl. distrax. et sic tenet Salicetus in d. l. 2. n. 1. ff. de Patrib. qui fil. distrax. et ibi Baldus num. 3. et Glossa, Navarr. in Manual. cap. 13. n. 24. Rubellus de Obligat. just. p. 1 lib. 1. quæst. 9. n. 9. Joannes Angelus Bossius tract. de Patr. Potest. cap. 3. num. 5. Villalobus in Summa tom. 2. tract. 10. diff. 9. n. 7. Lessius de Justit. lib. 2. c. 5. vers. Adverte. Rosignol. de patr. Potest. l. cit. n. 5. et alii passim. (106. Immo antiquitus sancitum fuerat in lege Romuli, de qua mentionem faciunt Covarruvias Variar. resolut. lib. 3, cap. 14. num. 3. vers. secundo, Azorius Instit. moral. part. 2. lib. 2. cap. 19. vers. secundus effectus, Rosignol. loco citato num. 1. quod absolute possit pater indistincte, et sine ulla necessitate filium cui-cumque voluerit, vendere, sed barbara illa lex Romuli correctæ est per textum in l. Celsus, et l. Si in Emptione § Liberum. ff. de Contrahen. Empt. l. liberis § Si quis sciens, ff. de liberorum Caus. per quæ jura est absolute statutum, quod patres nequeant vendere, seu alienare filios, nec quisquam possit hominem liberum vendere.

(107. Filius tamen Sacerdos non posset a Patre vendi, neque in extrema egestate famis; Surdus de Aliment. tit. 8. privil. 38. n. 16. Barbosa Collect. ad l. 2. num. 8. Cod. de Patrib. qui fil. distrax. Covarruvias lib. 3. Variar. resolut. cap. 14. num. 4. Paschalis de Virib. patr. potest. part. 1. cap. 1 num. 15. Molina de Justit. et jur. tract. 2. disp. 35. vers. Sciendum, Azorius par. 2. lib. 2. cap. 19. quæst. 6. vers. Si verum roges; Joann. Angel Bossius tract. de patria Potest. cap. 3, num. 9. et alii, qui omnes adducunt pro ratione privilegii concessum statui Sacerdotali, cui derogare nequit necessitas patris, cum venditio caderet in dedecus talis sta-

tus. (108. Nec filius, nec filia Matrimonio copulati possunt a patre vendi ob necessitatem famis; Covarruvias lib. 3. Variar. resolut. cap. 14. num. 5 et seq. Castropalus de Justitia tract. 1. disp. unica punct. 9. num. 6. vers. At spectato; Molina de Justitia et Jur. tract. 2. disp. 33. vers. Sciendum, Azorius Instit. moral. par. 2. lib. 2. cap. 19. vers. Si iterum roges, et alii: quamvis enim stando Juri communi filii, et filia per Matrimonium non solvantur patria potestate, quia tamen venditio illorum caderet in detrimentum alterius conjugis, facultas parentum ad illam non extenditur. (109. Nec etiam filius emancipatus potest vendi a Patre ob necessitatem famis; Paschalis de Vir. patr. potest. part. 1. cap. 1. num. 12. Lessius de Justitia lib. 2. c. 5. num. 17. Pinellus in rubr. Cod. de Bonis mater. part. 2. n. 23. et alii magis communiter. Facultas enim concessa Patribus in cit. leg. 2. Cod. de Patrib. qui filios distrax. non est solum ratione sanguinis, sed etiam ratione patriæ potestatis, a qua sunt exempti filii legitime emancipati, per textum in § Admonendi; Instit. quib. mod. jus patriæ potest. solv. et l. Cum in adoptionibus, vers. Si vero in fin. Cod. de Adopt.

(110. Inspecto jure naturali, in extrema necessitate famis potest filius vendi etiam a Matre, et Avo, Filii enim de jure naturæ post Deum sunt obligati parentibus, a quibus esse acceperunt, adeoque parentum vitæ jure naturali compelluntur suam libertatem postponere. Hinc in Sacris paginis Exod. xxi. Deuteron. xv. Nehem. cap. 1. non solum in ordine ad Patrem, sed etiam ad Matrem permittitur talis venditio; sic tenent Covarruv. lib. 3. Variar. resolut. c. 14. num. 4. Sotus lib. 3. de Just. qu. 2. art. 2. Tiraquell. lib. 1. de Retract. § 26. num. 17. Ascanius Clemens de patria Potest. part. 2. cap. 1. num. 9. Molina de Justitia tom. 1. disp. 33. vers. Sciendum, Silvester verb. Emptio num. 6. Lessius de Justit. lib. 2. cap. 5. num. 17. et alii. (111. Inspecto autem præciso jure civili, talis facultas vendendi filios ob famis extremam egestatem non competit Matri, quia Mater non habet tantam potestatem in filios, quantum habet Pater, prout colligitur ex textu in l. Transactione, Cod. de Transactione, adeoque in hoc non venit nomine patris, cui specialiter hoc privilegium concessum est in cit. l. 2. Cod. de Patribus, qui filios distrax. quod, cum sit contra filium, adeoque contra jus tertii, non est extendendum, sed strictissime accipiendum; arg. c. Odia 15. de Regul. Juris in 6. Et sic tenent Salicetus in d. l. 2. n. 2. Cod. de Patribus, qui filios distraxer. Et ibi Glossa verb. Vendiderit, Baldus n. 4. Pinellus de Rubr. part. 2. a num. 20. Cod. de Bonis matern. Gloss. in princip. Instit. de patria Potest. Ascanius Clemens de patria Potest. cap. 6. effect. 1 num. 20. Sanchez de Matrim. lib. 7. disput. 24. n. 16. et Consil. moral. lib. 1. cap. 1. dub. 13. num. 2. Rebellus de Obligat. just. par. 1. lib. 1. q. 9. Joannes Angelus Bossius de patria Potest. c. 3. n. 28. Molina loc. cit. tract. 2. disp. 33. vers. Sciendum, et alii. (112. Nec

etiam talis facultas inspecto præciso jure civili competit Avo, seu aliis Ascendentibus, quia quamvis appellatione Patris quandoque veniat etiam Avus, l. Parentum appellatione, ff. de verb. Signific. in lege tamen strictissima, in qua ex dispositione juris speciale privilegium consistit, venit solummodo pater naturalis; Salicetus in d. l. 2. num. 3. Cod. de Patribus, qui alios distraxer. Montalvus lib. 7. ad fin. tit. 17. part. 4. Barbosa collectan. ad d. l. 2. num. 10. Cod. de Patribus qui filios distrax. et ibi Baldus, Surdus de Aliment. tit. 8. privileg. 38. num. 20. Sanchez lib. 7. de Matrim. disp. 24. num. 16. et alii.

(113. Filius non tenetur credere Matri asserenti ipsum non esse legitimum. Mater enim est incerta ad dignoscendum, an conceperit ex coitu mariti, an vero adulteri, cum supponatur pro eo tempore cohabitare cum marito, prout colligi potest ex textu in l. 1. § Si mulier. ff. de Lib. dignoscend. ubi quod possit contingere casus, quod femina carnaliter cognita non sentiat conceptionem, adeoque ejus dicto non videtur firmiter credendum; arg. l. Lucius Titius ff. de Condit. demonstrat. Tum quia alleganti suam turpitudinem, maxime ubi hæc potest esse in præjudicium tertii, ex vulgata regula non est fides præstanda; Glossa in cap. Officii de penit. in remiss. hocque satis evincit textus in l. Mercedem, Cod. de Condit. ob turp. caus. l. Transactione, Cod. de Transact. præcipue cum jura possint semper præsumere, quod assertio fuerit ex odio, vel aliquo alio pravo prætextu, prout haberi videtur in l. fin. ff. de Probat. Sic tenet Bartolus in l. Filius, ff. de his, qui sunt sui, vel alieni juris; Menochius de Arb. Judic. lib. 2. cent. 1. cas. 89. num. 5. et num. 27. vers. Extenditur quarto, Mantica de Conject. ult. volunt. lib. 2. tit. 14. num. 8. Decius in cap. Per tuas num. 4. de Probat. Boerius dec. 299. num. 6. in fin. Joan. Nevizani in Sylva nupt. lib. 1. num. 50. vers. Præsertim quando filius, Rosignolus de patria Potest. discept. 1. cap. 7. num. 2. Suarez de Censuris disp. 50. sect. 4. n. 3. Bonacina de his quæ pertinent ad usum Matrimonii q. 4. punct. 15. n. 21. Sayrus, et alii plures.

(114. Filius nec pro foro interno tenetur sic credere Matri, prout signanter notat Mantica de Conjectur. ult. volunt. lib. 2. tit. 14. num. 6. et 27. Rosignolus l. c. n. 6. Filius enim ille habet fundatam intentionem suam in viribus matrimonii, cujus favor semper prævalet; argum. l. Miles § Defuncta, ff. de Adult. (115. Etiam si Mater juret ipsum non esse legitimum, c. Per tuas 10. de Probat. et ibi Felinus in princip. et n. 14. et communiter Canonistæ, et ex Theologis Suarez tom. 5. de Censur. disp. 50. sect. 4. Silvester verb. Adulterium num. 5. Bannes 2. 2. qu. 62, art. 6. Bonacina de his quæ pertinent ad usum matrim. qu. 4. punct. 15. num. 22. et alii. (116. Etiam si Mater in exonerationem suæ conscientia juret in articulo mortis, et mandaverit suo Confessario, ut post suum obitum hoc pro-palaret, quia nihilominus filius non tenetur eidem credere; Boerius dec. 229. n. 7. vers.